

Tillämpningsföreskrifter för utbildning på forskarnivå

Typ av dokument	Föreskrifter
Beslutad av	Institutionsstyrelsen
Beslutsdatum	2018-10-23
Dnr	SU 320-4.9-0147-18
Giltighetstid	Tillsvidare. Revideras vid behov
Ersätter dokument	Tillämpningsföreskrifter för utbildning på forskarnivå antagna av institutionsstyrelsen 2017-05-02.
Ansvarig förvaltningsavdelning	Statsvetenskapliga Institutionen
Ansvarig handläggare	Christian Antoni Möllerop

Beskrivning:

Tillämpningsföreskrifterna beslutas av Institutionsstyrelsen och kompletterar Allmän studieplan, som föreslås av Institutionsstyrelsen och beslutas av Fakultetsnämnden. De bygger på Högskolelagen, Högskoleförordningen, SU:s och Samhällsvetenskapliga Fakultetens regler, samt innehåller Statsvetenskapliga institutionens egna beslut.

1. Finansiering

Finansieringsformer

Enligt högskoleförordningen (1993:100) får högskolor och universitet ha särskilda anställningar för doktorander. Det är bara personer som antas eller redan antagits till en utbildning på forskarnivå vid en högskola eller universitet som får anställas som doktorand. En doktorand vars studiefinansiering består av stipendium, ska efter ansökan anställas som doktorand senast när den enligt den individuella studieplanen återstår en utbildningstid som motsvarar tre års utbildning på forskarnivå på heltid. En doktorand vars studiefinansiering består av stipendium behöver inte anställas om stipendiet lämnas inom ramen för ett 1) bistånds- eller kapacitetsbyggnadsprogram, 2) ett av EUs finansierade program eller samarbeten. Således kan enbart doktorander antas till forskarutbildningen som har garanterad finansiering av institutionen eller annan finansieringsform t.ex. stipendium.

Rätten till studiefinansiering omfattar 48 månader på heltid och kan maximalt utnyttjas i 8 år. Anställningstiden förlängs vid institutionstjänstgöring (se nedan). Anställningstiden kan förlängas om särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl kan vara ledighet som orsakas av sjukdom, föräldraledighet, tjänstgöring inom totalförsvaret eller förtroendeuppdrag..

Enligt institutionens praxis sker finansieringen av forskarutbildningen för internfinansierade doktorander det första året med stipendium och de följande tre åren i form av doktorandanställning. Första 12 månaderna utgår stipendium som ska motsvara lägstanivån i lönestegen för doktorandtjänst efter skatt. Stipendiet är skattefritt. Resterande 36 månader har doktorander doktorandtjänst som följer den så kallade doktorandstegen i lönesättning. För externfinansierade doktorander kan gälla att de erhåller doktorandtjänst direkt vid start. Om finansiären bara kan garantera 36 månaders finansiering och institutionen ska bekosta ett år förväntas dock även dessa doktorander gå på stipendiefinansiering under första året.

Högskoleförordningen (HF) fastslår att undervisning eller administration inte får omfatta mer än 20 procent av full arbetstid för personer med doktorandanställning. Institutionens doktorander kan välja att ha heltidsfinansiering för forskning i fyra år eller ansöka om upp till 20 % undervisning eller annan institutionstjänstgöring per läsår. Tiden för studiefinansiering förlängs då tills 48 månader har erhållits (t.ex. fem år med studiefinansiering på 80 %).

Årligt omförordnande

Doktorander som anställts som doktorand eller beviljats utbildningsbidrag eller stipendium har rätt till årligt omförordnande. För att förordnas på anställning som doktorand är doktoranden

skyldig att ha följt den individuella studieplanen. Om en doktorand i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, ska rektor besluta att doktoranden inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser. Innan beslutet fattas ska doktorand och handledare ges möjlighet att yttra sig och fakultetsnämnden ska bereda ärendet. Fastställd tidsplan för utbildningen får förlängas bara om det finns särskilda skäl för det, såsom ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret eller för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller föräldraledighet. Enligt institutionens praxis omförordnas en doktorand på doktorandtjänst för tolv månader i taget om studierna bedrivs aktivt.

Efter finansieringstidens slut

För doktorander vars finansiering har gått ut är institutionens policy att i så stor utsträckning som möjligt erbjuda 50 procent undervisning under ett år, ytterst beroende på institutionens undervisningsbehov. På ett motsvarande sätt erbjuds de som tagit doktorsexamen (på institutionen) undervisning, dock maximalt i två år.

2. Sociala förmåner som doktorand

En doktorandanställning berättigar en person till samma sociala förmåner och villkor som andra anställningar vid Stockholms universitet. Vid sjukdom eller föräldraledighet får doktoranden behålla sitt stipendium för att sedan ansöka om förlängning av bidrags- och finansieringstiden. Stipendier är skattefria och ger vanligtvis inga sociala förmåner. Under stipendietiden ska institutionen utöver medel för studiefinansiering avsätta medel till pension (minst 10 000 kr/år) som möjliggör för doktoranden att själv pensionsspara. För dem som inte är anställda (det vill säga inte gör någon undervisning eller annan institutionstjänstgöring) har Stockholms Universitet tecknat en samlingsförsäkring hos Kammarkollegiet gällande olycksfallsskydd som heter ”Personskadeförsäkring för studenter”. Försäkringen omfattar doktorander och gäller under studietid samt direkt färd mellan utbildningsplats och bostad.

3. Individuell studieplan

I samråd med handledaren tar doktoranden fram en individuell studieplan enligt SU:s mallar för individuella studieplaner och uppföljning av densamma. För nyantagna doktorander ska en individuell studieplan upprättas senast tre månader efter antagningen. I denna plan fastställs en tidsplan för avhandlingsarbetet och tilltänkta kurser. Studieplanen innehåller en arbetsplan med konkreta kortsiktiga delmål för ett år i taget. Även finansieringsform framgår, liksom eventuell tillgodoräkning av kurser på mastersnivå. Vid sådant tillgodoräknande dras en veckas finansiering av per 1,5 tillgodoräknade högskolepoäng. En uppföljning av den individuella

studieplanen genomförs en gång per år. Doktoranden förväntas att i stort följa den individuella studieplanen. En doktorand som ”väsentligt” åsidosätter sina åtaganden i studieplanen kan av rektor fråntas rätten till handledning och andra resurser för forskarutbildningen.

4. Handledning

Första året och utseende av handledare

Under det första året arbetar doktoranderna inomHandledningsgruppen där de får handledning kring utformandet av sin avhandlingsplan av en mindre grupp forskare vid institutionen. Initialt är studierektorn för forskarutbildningen huvudhandledare. Senare under det första året ersätts denne av en ordinarie huvudhandledare och ytterligare en handledare som utses i samråd med doktoranden och utifrån dennes önskemål. Av huvudhandledaren krävs att hon/han har en tillsvidareanställning vid Institutionen, är docent eller motsvarande. Minst en av handledarna ska ha genomgått handledarutbildning eller bedömts ha motsvarande kompetens.

Institutionsstyrelsen fastställer beslut om handledare. Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden har det övergripande ansvaret för forskarutbildning och handledning.

Vid första mötet mellan ordinarie handledare och doktoranden genomförs ett planeringssamtal där följande punkter tas upp:

- Vilka förväntningar har handledaren och doktoranden på varandra?
- Finns det något särskilt som man bör tänka på i det specifika avhandlingsprojektet?
- Hur ofta kan man tänkas behöva ha kontakt under olika skeden av avhandlingsarbetet?
- Under vilka former ska kontakten ske?
- Hur ska man tänka kring kritik av avhandlingstext? Hur ser handledare och doktorand på att ge och få kritik?
- Hur ska man gemensamt se till att doktoranden blir klar inom finansieringens ram?
- På vilket sätt kan handledaren hjälpa doktoranden att skapa ett forskningsnätverk?
- Kontakter på andra universitet, nationellt och internationellt

- Stöd inför deltagande i konferenser
- Stöd för publicering
- Vilka forskningssammanhang kan vara värdefulla för doktoranden?
- Hur ska man hantera eventuella meningsskiljaktigheter?

Studierektorn för forskarutbildningen är mötesordförande vid detta planeringsmöte.

Handledarnas uppgifter

Doktorander vid statsvetenskapliga institutionen har rätt till handledning under sammanlagt 75 undervisningstimmar (vilket motsvarar 300 klocktimmar). Under doktorandens första år sker handledningen i grupp medan handledningen under följande år sköts av en huvudhandledare och ytterligare en handledare. Timmarna fördelas lika mellan handledarna om ingen annan överenskommelse gjorts i samband med att handledarna utses eller när doktorandens individuella studieplan förnyas. Fem undervisningstimmar tillfaller huvudhandledaren ensam i samband med disputation. Skulle doktoranden ha ytterligare handledare görs en omfördelning inom det totala antalet handledningstimmar. I särskilda fall - efter beslut av studierektor för forskarutbildningen - kan en tredje handledare utses de sista två åren utan att detta påverkar övriga handledares ersättning. Om byte av handledare sker ges ersättning till ny handledare i proportion till hur långt avhandlingsarbetet har fortskridit.

Handledarnas uppgift är att bistå doktoranden i hur avhandlingsarbetet ska inriktas, planeras och genomföras och hur specialkurser ska väljas. Genom regelbundna kontakter håller forskarstuderande handledaren underrättad om arbetets fortskridande. . Handledaren är ålagd av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden att varje termin ta initiativ till en diskussion om studierna framskrider i den takt som anges i studieplanen. Handledarna bör även fortlöpande under utbildningen på forskarnivå ha yrkesorienterade samtal med den forskarstuderande.

Handledarbyte – rätt att byta handledare

Om meningsskiljaktighet eller missnöje uppstår bör doktorand och handledare i första hand försöka diskutera sig fram till en lösning. Om detta inte fungerar kan doktoranden eller handledaren i första hand vända sig till studierektorn för forskarutbildningen eller i andra hand till prefekten. Om doktoranden inte är tillfreds med föreslagna lösningar har doktoranden rätt att byta handledare

5. Avhandlingen

Avhandlingsarbetet

Doktorander formulerar sitt eget avhandlingsämne. Ämnet utformas under det inledande studieåret med stöd frånHandledningsgruppen (se rubriken ”Handledning”) och från andra seniora forskare vid institutionen med expertis inom området. Doktorander har under sin studietid rätt att byta avhandlingsämne.

Avhandlingsarbetet presenteras för institutionens övriga forskare och lärare vid tre tillfällen vid institutionens allmänna forskningsseminarium:

- 1) I slutet av första läsåret presenteras den *avhandlingsplan* som utarbetats under året.
- 2) Vid ett *mittseminarium*, när ungefär halva avhandlingsarbetet är färdigt, presenteras en text som innehåller utkast till väsentliga delar av avhandlingen. I anslutning till mittseminariet kan doktoranden välja att, under ett slutet seminarium med granskare samt handledare, diskutera strategier för att gå vidare från mittseminariet till färdig avhandling.
- 3) Vid ett *slutseminarium* när hela manuskriptet i princip föreligger presenteras detta.

Texterna granskas och diskuteras av två forskare/lärare, varav en disputerad.

Utöver de tre obligatoriska seminarierna har doktoranden efter önskemål möjlighet att i samråd med sina handledare och efter särskilt beslut av studierektorn för forskarutbildningen:

- 1) Arrangera en manuskonferens med inbjudna deltagare
- 2) Bjuda in ”extraläsare” med särskild expertis för avhandlingsämnet, från institutionen eller externt.

Syftet med dessa insatser är att avhandlingsarbetet ska fortskrida som planerat.

Inför disputationen

- 1) Avhandlingsmanuskript läggs fram vid ett slutseminarium. Manuskript som presenteras ska i princip vara fullständiga, dvs. innehålla alla kapitel. Tidpunkten för *slutseminarium* bestäms av handledare och doktorand i samråd. Beslutet anmäls till prefekten, som i samråd med handledaren utser granskningskommitténs ordförande. Ordföranden är normalt den av institutionens professorer som har störst forskningserfarenhet inom avhandlingens ämnesområde, doktorandens handledare undantagen.

- 2) Handledare och granskningskommitténs ordförande har att i samråd med prefekten besluta om en *granskningskommitté*. Denna ska bestå av minst tre personer utöver handledaren och vara utsedd före slutseminariet. Samtliga ledamöter i kommittén ska närvara vid seminariet. Ordföranden i granskningskommittén fungerar som ordförande vid slutseminariet.
- 3) Vid slutseminariet ventileras manuskriptet genom två särskilt utsedda opponenter, varav en disputerad forskare och en doktorand. Avhandlingsmanus bör vara granskningskommitté och kommentatorer tillhanda tre veckor före seminariet.
- 4) Granskningskommittén ska hålla minst ett protokollfört *sammanträde* i nära anslutning till slutseminariet. Kommittén, vars uppgift är rådgivande, ska verka för att de avhandlingar som läggs fram vid institutionen håller god kvalitet.
 - a) Doktoranden inbjuds till kommitténs sammanträde för att ta del av kommitténs synpunkter och diskutera avhandlingsmanuskriptet. Syftet är dels att underlätta för kommittén att bedöma omfattningen av eventuella svagheter i avhandlingen, dels att ge doktoranden möjlighet att argumentera för sina skrivningar. Doktoranden har också rätt att få synpunkter från var och en i kommittén.
 - b) Kommitténs ledamöter avger ett omdöme, gemensamt eller var för sig, huruvida avhandlingen bör läggas fram i befintligt skick med smärre ändringar eller om större omarbetningar behövs. *Synpunkter* specificeras skriftligt i stora och tydliga drag. Doktoranden ”svarar” likaledes skriftligt på synpunkterna (”revise and resubmit”) i samband med att en ny version av avhandlingen lämnas till granskningskommittén för slutgiltigt omdöme.
- 5) Sammansättningen av granskningskommittén samt det protokoll som upprättas i samband med dess sammanträde anmäls i FUR.
- 6) Granskningskommitténs ordförande avgör i samråd med handledarna om manuskriptet arbetats om i enlighet med de rekommendationer/villkor som framgår av protokollet. I det fall som granskningskommitténs ordförande inte är professor avgörs detta av handledaren i samråd med den av institutionens professorer som har störst forskningserfarenhet inom avhandlingens ämnesområde, undantaget handledaren.
- 7) Granskning av *licentiatuppsatser* sker på samma sätt, med undantag av att kommittén består av två ledamöter samt handledaren.

Språkgranskning av avhandlingsmanus

Doktorander har rätt att få en språkgranskning av sitt avhandlingsmanus bekostad av institutionen efter godkänd kostnadskalkyl.

Tryckning av avhandling

Doktorander kan trycka upp avhandlingen på ett tryckeri eller, om han/hon finner ett intresserat förlag, låta publicera sin avhandling på ett förlag. Avhandlingen trycks i 180 ex, varav doktoranden får behålla 40 ex. För ytterligare egna ex betalar doktoranden självkostnadspris. Avhandlingar som inte ges ut via förlag ska tryckas på något av de statligt upphandlade tryckerierna. En så kallad avropsförfrågan ska göras. Speciella regler gäller för avtal, spikblad med mera. Relevant information återfinns på: <https://www.su.se/forskning/utbildning-p%C3%A5-forskarniv%C3%A5/disputera-vid-universitetet>

6. Kurser i forskarutbildningen

Inom forskarutbildningen läser doktoranden 75 högskolepoäng forskarutbildningskurser. Därtill ingår 165 högskolepoäng som tilldelas för avhandlingsarbetet. Förutom institutionens egna forskarutbildningskurser kan doktoranden läsa kurser vid andra institutioner, i Sverige och utomlands.

Obligatoriska kurser läses huvudsakligen under första året och regleras av den Allmänna studieplanen för utbildning på forskarnivå i statsvetenskap. Utöver de obligatoriska kurserna bestämmer handledare och doktorand i samråd vilka övriga kurser som ska läsas. Handledaren godkänner avslutade kurser och rapporterar in till forskarutbildningens administratör. För inrapportering av avslutade kurser finns särskild blankett (se institutionens internsidor). Blanketten ska även skrivas på av forskarutbildningens studierektor. Kurstitlar ska vara översätta till engelska vid inrapportering. Vad gäller forskarutbildningens obligatoriska kurser rapporteras betyget av kursansvarig lärare direkt till forskarutbildningens administratör.

Doktorander kan dessutom läsa kurser med individuella litteraturlistor, företrädesvis med anknytning till avhandlingen. Sådana litteraturlistor fastställs i samråd med handledare och kursen examineras av handledare eller annan examinator. Läskurser inrapporteras enligt ovanstående.

Deltagande i kurser utomlands kan finansieras antingen med medel ur den så kallade doktorandpotten eller med stipendiemedel. Vid avslag på stipendieansökan kan institutionen erbjuda finansiering för deltagande i vissa kurser, framförallt metodkurser eller motsvarande (efter ansökan till stf prefekt).

För deltagande i metodkurser vid ECPR/Essex täcker institutionen kostnader för deltagande upp till 30 000 kr efter särskild ansökan (som kan lämnas in fortlöpande). Även andra forskarutbildningskurser vid utländska lärosäten kan i särskilda fall finansieras av institutionen efter särskild ansökan.

7. Konferenser

Det första årets studier avslutas med deltagande i ett nationellt statsvetenskapligt metodseminarium. En viktig del av forskarutbildningen är deltagande i nationella och internationella konferenser och workshops: exempelvis statsvetenskapliga förbundets årsmöte, NOPSA och ECPR (eller motsvarande större konferens), liksom forskarkonferenser med inriktning mot den studerandes forskningsfält. Institutionen ser gärna att doktoranden tillbringar minst en termin under utbildningen på forskarnivå vid ett utländskt universitet. Handledaren kan i normalfallet vara behjälplig med att förmedla kontakter via sina egna internationella nätverk.

Deltagande i kurser utomlands kan finansieras antingen med medel ur den så kallade doktorandpotten eller med stipendiemedel (från till exempel Stiftelsen Siamon och SU:s stipendiefonder). Doktorand med tjänst eller annan finansiering kan ansöka (ställd till stf prefekt) om bidrag för kostnader i samband med deltagande i konferens. Villkoren för beviljande av ansökan anges i institutionens policy för bidrag till doktorands konferensdeltagande (se institutionens internsidor).

8. Potten för egna utgifter under utbildningen

Vid utbildningens start får varje doktorand en pott på 35 000 kronor för utbildningsrelaterade utgifter, till exempel för inköp av forskningslitteratur, forskningsresor, kurser och konferenser. Ekonomiansvarig vid institutionen betalar ut ersättning mot inlämnande av verifikation. Inköp av datorer och annan datorutrustning regleras i institutionens policy för anskaffning och nyttjande av datorer (se institutionens internsidor). Doktoranden har möjlighet att söka ytterligare finansiering genom olika stipendieformer och stiftelser vid SU och på annat håll. För behov av särskilda medel som behövs till exempel för fältstudier bör doktoranden i första hand söka finansiering ur SUs donationsstipendier. I andra hand kan institutionen täcka dessa kostnader efter särskild ansökan ställd till stf prefekt.

För externt finansierade doktorander förutsätter institutionen att medel för kringkostnader finns. Om så inte är fallet, ska ovanstående finansiering också gälla för dem.

9. Rum och dator

Alla doktorander med finansiering har rätt till rum/arbetsplats och dator. Institutionen policy är att doktorander delar rum under de första två åren, därefter erhåller doktoranden ett eget rum. Alla doktorander som aktivt bedriver studier har även rätt till arbetsplats minst 12 månader efter studiefinansieringens utgång (eget rum i mån av tillgång). Doktorander med rum på institutionen har även möjlighet att arbeta hemma utan att förlora rätten till rum/arbetsplats. Om en doktorand inte använder sitt rum/arbetsplats under en längre tid på grund av barnledighet, utlandsvistelse, färdigställande av manus på annat ställe m.m., kommer rummet/arbetsplatsen att kunna utnyttjas av andra medarbetare vid institutionen.

10. Undervisning

Institutionen strävar efter att erbjuda varje doktorand möjligheten att medverka i undervisningen på grundnivå efter det första året på forskarutbildningen. Genom undervisningen kommer doktoranden att ingå i ett kollegialt samarbete med institutionens seniora forskare och lärare vilka bör fungera som stöd för planering av föreläsningar och seminarier. Undervisning är vidare en viktig merit för framtida tillsvidareanställning vid universitetet. Utförd undervisning kompenseras med motsvarande forskningstid.

Enligt Högskoleförordningen (1993:100) samt Förordning (2014:1012) är doktoranders undervisning frivillig, men ska inte överstiga 20 % under finansieringstiden.

Centrum för universitetsläroutbildning vid Stockholms universitet anordnar varje år en introduktionskurs till undervisning. Doktorander erbjuds också att genomgå en kurs i universitetspedagogik och har rätt att tillgodoräkna sig poäng för pedagogiska kurser i forskarutbildningen. Undervisning om 20 procent motsvarar 87 undervisningstimmar (lektorstimmar) per år, varav 78 undervisningstimmar utgörs av undervisning och 9 undervisningstimmar är reserverade för pedagogiskt utvecklingsarbete. Den första termin som doktoranden undervisar utgår dessutom fem undervisningstimmar för planering. En undervisningstimme motsvarar tre klocktimmar om examination inte ingår och fyra klocktimmar om examination ingår.

Doktorander inbjuds i första hand att undervisa på grundutbildningen inom de kurser där arbetet sker i lärarlag. Enligt gällande policy tilldelas undervisningen dels utifrån institutionens behov, dels utifrån doktorandens kompetens och intresse. Undervisningen ska planeras på ett sådant sätt att den i möjligaste mån inte inkräktar på forskningstiden. I en situation där det föreligger färre undervisningsuppdrag än intresserade doktorander har de doktorander företräde som vill fortsätta undervisa på en kurs.

Fördelning av institutionens undervisning sker i följande prioriteringsordning: (1) tillsvidareanställda lektorer; (2) doktorander med finansiering; (3) visstidsanställda med doktorsexamen; (4) doktorander vars finansieringstid gått ut.

11. Seminarier och kommentatorsfunktioner

De forskarstuderande uppmanas till aktivt deltagande i institutionens olika seminarier, dock med beaktande av att huvudverksamheten under forskarutbildningen är avhandlingsarbetet. Doktoranderna bör också fungera som kommentatorer/opponenter vid t ex avhandlingsplans-, mitt- och slutseminarier. Ingen doktorand bör dock vara opponent på ett sådant seminarium mer än en gång per läsår. Eventuellt kan man åta sig mindre kommentatorsuppgifter inom ramen för specialseminarierna ytterligare någon gång per läsår, men avhandlingsarbetet bör komma i första hand. För att en god spridning av kommentatorsuppdrag ska kunna åstadkommas mellan doktoranderna, ska den som arrangerar kommentatorer till avhandlingsplans-, mitt- och slutseminarier kolla med studierektorn i forskarutbildningen i förväg vilka doktorander som hittills gjort kommentatorsuppgifter av olika slag.

12. Medbestämmande

Alla doktorander har enligt doktorandrådets stadga rätt att delta på doktorandrådets (DR:s) möten. DR är en förening och kan därför driva de frågor eller bedriva den verksamhet som DR själv beslutar. DR har inga skyldigheter gentemot institutionen. Gentemot doktorander fungerar DR som en demokratisk förening. DR kontaktar vem det vill. Alla medlemmar har rätt att påverka DR:s verksamhet och agerande genom att gå på dess möten, eller på annat sätt engagera sig i DR. DR utser ledamot i IS (institutionsstyrelsen) och i FUR (Forskarutbildningsrådet). Doktorander har rätt att framföra synpunkter på institutionens verksamhet. Institutionen är myndighet, utbildningsanordnare och ofta även arbetsgivare för doktoranden. Eftersom universitetet och därmed institutionen är en myndighet omfattas de av förvaltningslagen. Doktorander kan därför framföra synpunkter själva och via doktorandrådet (om DR beslutar detta). Som arbetstagare har doktoranden också rätt att framföra synpunkter via sin fackliga organisation. Doktorander omfattas som anställda även av det meddelarskydd som offentliganställda har om de väljer att ta kontakt med media.

13. Medarbetarsamtal

Doktorander blir, liksom andra anställda, inbjudna till ett medarbetarsamtal varje läsår. Medarbetarsamtalet syftar till att ge doktoranden en möjlighet att diskutera sin arbetsituation

vid institutionen i vidare bemärkelse. Medarbetarsamtalen kan också hjälpa institutionen att fortsatt förbättra arbetsmiljön för doktoranderna.

Doktorander har möjligheten att boka en tid hos studierektorn för forskarutbildningen alternativt hos prefekten. Under samtalet kan frågor tas upp om:

- 1) arbetsmiljön i stort och samarbetet med seniora och juniora kollegor, trivseln på arbetsplatsen, inklusive seminarieverksamheten
- 2) hur handledningen fungerar och hur forskarstudierna följer den individuella studieplanen
- 3) andra viktiga aspekter av arbetsmiljön, såsom allmän arbetsbelastning, pedagogisk meritering genom egen undervisning och annan institutionstjänstgöring
- 4) livet efter avslutad forskarutbildning – karriärvägar ute i samhället alternativt fortsatt anställning som forskare och lärare

14. Disputation

Allmänna regler

Disputation sker efter klartecken från handledare och granskningskommitténs ordförande. Formellt sett har även en doktorand som blir avrådd från disputation rätt att disputera på sitt manus. Vid fall av underkännande efter avrådan får doktoranden själv bekosta tryckningen av avhandlingen.

Enligt Samhällsvetenskapliga fakultetens riktlinjer för disputation gäller följande: Vid Samhällsvetenskapliga fakulteten består betygsnämnden normalt av tre ledamöter och en suppleant. Två av ledamöterna ska ha sin verksamhet utanför Stockholms universitet men ej från samma institution. Om den tredje ledamoten kommer från den egna institutionen utses suppleanten från annan institution vid den samhällsvetenskapliga fakulteten. Alternativt utses suppleanten från den egna institutionen och den tredje ledamoten från annan institution vid den samhällsvetenskapliga fakulteten. Samtliga ledamöter i betygsnämnden, inklusive suppleant, ska vara docentkompetenta. Om inte särskilda skäl föreligger ska båda könen vara representerade i betygsnämnden.

Förslag på ordförande vid disputation, opponent och betygsnämnd, lämnas in till fakulteten av handledaren om denne är professor. I annat fall ska förslaget lämnas till fakulteten av granskningskommitténs ordförande (närmast berörd professor). Förslaget lämnas in efter

samråd med prefekt. Doktoranden ska informeras och ha en möjlighet att framföra synpunkter på förslaget innehåll.

Anvisningar för disputationsakten

Nedanstående anvisningar för disputationer har diskuterats fram vid institutionen.

1. Rekommenderad tid för disputationsakten är två timmar. Lokalen bokas för tre och en halv timme. Det är disputationsaktens ordförande som ansvarar för att akten i största möjliga mån håller sig inom rekommenderad tid.
2. Handledaren förväntas kommunicera nedanstående instruktioner till opponent och betygsnämnd.
3. Handledaren ska uppmana opponenten att informera doktoranden i förväg om de punkter han eller hon kommer att ta upp under disputationen. Vid detta tillfälle kan opponenten också fråga avhandlingsförfattaren om det är några centrala punkter hon eller han själv gärna vill diskutera.
4. Handledaren ska uppmuntra doktoranden att formulera frågor som kan diskuteras under disputationen. Detta förutsätter dock att kontakt med opponenten är etablerad i god tid före disputationen.
5. Handledaren ska i förväg uppmuntra betygskommittén att bidra till diskussionen som följer på opponentens granskning.
6. Vid disputationsaktens öppnande ska ordföranden informera om att öppen diskussion kommer att följa på opponentens kritiska granskning och att bidrag till diskussionen från betygsnämnd och publik är mycket välkomna.
7. Doktoranden ska ges möjlighet att inleda med en kort presentation (på 5-15 minuter) av sitt bidrag, sin forskningsfront. Detta betyder inte att opponenten inte måste göra en ingående sammanfattning av avhandlingen innan den kritiska granskningen startar.
8. I enlighet med rådande standardprocedur förväntas den av Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden formellt utsedda opponenten under sammanfattningen av avhandlingen betona vad som kan anses vara avhandlingens huvudbidrag. Detta görs för att demonstrera opponentens förståelse av avhandlingen och för att erbjuda författaren möjlighet att kommentera och förhålla sig till den presenterade bilden. Handledaren ska uppmuntra doktoranden att utnyttja detta tillfälle för att lägga fram sin egen syn på bidraget. Doktoranden kan förbereda sig för detta genom att göra en lista över centrala frågor som hon eller han vill betona.
9. Doktoranden ska vara beredd på att delta aktivt i diskussionen om avhandlingen. Detta förutsätter dock en öppen dialog mellan opponent och doktorand. Opponenten ska vara informerad om det faktum att det är önskvärt att låta doktoranden demonstrera sin

skicklighet i att argumentera för avhandlingen. Därför ska opponenter ge utrymme för att besvara kritiken.

- 10.Handledaren ska uppmuntra doktoranden att informera allmänheten om avhandlingen, genom pressreleaser och liknande, i god tid före disputationen. För råd, vägledning och hjälp avseende kommunikation av avhandlingen kan doktoranden kontakta institutionens kommunikator.

15. Vetenskaplig hederlighet

Efter ett par uppmärksammade fall av forskningsfusk har samhällsvetenskapliga fakulteten utfärdat riktlinjer om god praxis i vetenskapligt arbete. I dessa riktlinjer betraktas den enskilde doktoranden som huvudansvarig för eget fusk. Samtidigt betonas att institutionen är skyldig att förebygga fusk genom att nogsamt informera doktorander om vad som betraktas som fusk. På ett övergripande plan definieras fusk som plagiat, samt fabrikation eller förfalskning av data eller källmaterial. Riktlinjerna understryker bland annat vikten av en genomskinlig redovisning av tillvägagångssätt i den vetenskapliga arbetsprocessen, tydlighet i redovisning av vad som är källor/tidigare forskning och vad som är eget bidrag, noggrannhet i angivande av citat och referenser samt noggrannhet i användning/tillämpning av statistik.